

Doç. Dr. Nevin Coşar

Bankaların mevduat hesaplarına ikramiyeler vermesi İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaygınlaştı ve çeşitli ülkeler tasarrufu teşvik etmek üzere ikramiyeye uygulamaları geliştirdi. Türkiye'de, başlangıçta tasarrufu teşvik için küçük miktarlarda para ikramiyeleri ile başlayan bu süreç, İkinci Dünya Savaşı sonrasında genişledi. Bankalar para sahiplerinin sadece tasarruf isteklerini değil, aynı zamanda şans faktörünü ve kazanma hırslarını da kamçılayarak mevduat toplama yarışı içine girdiler.

Cumhuriyetin ilk on yıllarında her yönüyle kendi ayakları üzerinde durmaya çalışan bir toplum için tasarrufun önemi büyüktü. Ulusal bağımsızlığı sürdürmenin yegane yolunun iktisadi kalkınmayı gerçekleştirmek olduğu biliniyordu. Ekonomik sorunun temelinde sermaye birikiminin azlığı ve tasarrufun yetersizliği bulunuyordu. Tasarruf oranı çok düşüktü, bunda millî gelir düzeyinin düşüklüğü ana etmen olsa da kapitalist birikim modeli çerçevesinde bir tasarruf anlayışının olmaması da önemli bir faktördü. İnsanlar gelirlerinin bir kısmını gelecekte ortaya çıkacak ihtiyaçları için ayırmıyor, bunu yapsalar bile birikimlerini para dışında iktisadi araçlarda değerlendiriyor ya da paralarını evde, çömlek içinde, toprağa gömerek vb. biçimlerde saklıyorlardı. Cumhuriyetin ilk yıllarında, tasarrufun para ile yapılması ve bunun bankalara götürülerek orada korunması gibi bir davranış biçimi henüz oluşmamıştı.

Kumbara Seferberliği ilan edildi

Geleneksel tasarruf biçimlerinin değiştirilmek istenmesi, bu konudaki faaliyetlerin başlangıç noktasını oluşturdu. Dönemin en dinamik iktisadi kuramlarından biri olan İş Bankası, 1928 yılında, 'Kumbara Seferberliği' ilan ederek tasarrufları teşvik etmeye başlamış ve bünyesinde bir tasarruf birimi oluşturmuştu. Ayrıca, Dünya Ekonomik Krizi sırasında, 25 Aralık 1929 tarihini "Tasarruf Günü" ilan etmişti. Dünya Krizi, Türkiye'yi iç kaynaklarına dayanmaya yöneltmiş, ivedi gereksinimlerin karşılanması için özel tasarrufların artırılması ve tasarruf alışkanlıklarının değiştirilerek, uygulanan iktisat politikasına halkın desteğinin sağlanması büyük önem kazanmıştı. Bir yanda, Türk Lirası'nın değerine istikrar kazandırılırken, öte yanda birikimlerin ulusal bankalara yatırılması konusunda yoğun bir propaganda hareketi başlamış, 1930'lu yıllarda modern insanın birikim yapan bir insan olduğu, tasarrufun önemi ve gereği, özellikle 29 Aralık 1929 tarihinde kurulan Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin yönlendirdiği faaliyetlerde sık sık vurgulanmıştı. Bu faaliyetlerde, tasarruf alışkanlığını insanlara kazandırmak için tasarrufun kişi ve toplum hayatındaki yeri ve önemi üzerinde durulmuş, örneğin, "Bankada Türk Paran Var mı? Korkma Çünkü Türk Parası En Sağlam Paradır." "Paranı Millî Bankalara Yatır ve Üret" gibi ilanlarla halk, tasarruflarını bankalara yatırmaya çağırılmıştı. Bir yanda, ulusal ekonomiyi oluşturacak önlemler ve düzenlemeler birbiri ardı sıra alınırken, tasarruf ortamının nesnel koşullarını hazırlamak üzere 1930 yılında Tasarruf Sandıkları Kanunu, 1933 yılında Mevduatı Koruma Kanunu, 1936 yılında Bankalar Kanunu yürürlüğe konulmuş; bir yandan da tasarruf yaparak yaşamaya ve eski tasarruf alışkanlıklarını değiştirmeye yönelik faaliyetler yürütülmüştü. Bankalar ise bu dönemde eğitici ve öğretici bir rol üstlenerek, bankaya para yatırmayı özendirerek önlemler almaya başlamışlardı. 1935 yılında bazı Türk bankaları, 1924'te Birinci Uluslararası Tasarruf Kongresi'nde kabul edilen 31 Ekim gününü, Uluslararası Tasarruf Günü olarak kabul etmişlerdi.

Tasarrufu Teşvik İkramiyeleri

Bu yıllarda kumbara, tasarruf etme alışkanlığının kazandırılmasında önemli bir araç olmuştu. Bu dönemde, halkın çeşitli biçimlerde evde sakladığı parasını ekonominin yararlanabileceği alanlara çekmek ve insanlara tasarruf alışkanlığı kazandırmak amacıyla kumbara çekilişleri yoluyla tasarrufu teşvik ikramiyeleri uygulaması başlamış oldu. Tasarrufu teşvik ikramiyelerine İş Bankası 1930 yılında, 1000 Türk Lirası ile başlamıştı. İş Bankası'ndan kumbara alanlar arasında yılda iki kez yapılacak çekilişle biner TL ikramiyeye dağıtılacaktı. İş Bankası tasarrufu artırmaya yönelik faaliyetleri ile mudi sayısını ve tasarruf mevduatını arttırırken, diğer bankaların da mudi sayısında önemli artışları meydana gelmiş, bankalardaki mudi sayısı 1920 yılında 1813 kişi iken 1935 yılında 180 bin kişiye ulaşmıştı. İş Bankası'nın ardından Ziraat Bankası da 1930 yılının Haziran ayında kumbara çekilişlerine başlamıştı. 1936 yılında ise Ziraat Bankası, belirli bir meblağı (en az on lira) bankaya yatıranlar arasında yapılacak çekilişlerle, 5 ve 100 lira arasında değişen tutarlarda toplam 1000 lira tasarrufu teşvik ikramiyesi vereceğini duyurmuştu. 1930'ların sonlarında Ziraat Bankası ile İş Bankası tasarruf hesaplarının üçte ikisine sahip hale gelmişti.

Bu uygulama, İkinci Dünya Savaşı yıllarında da devam etmiş, 1944 yılında kurulan Yapı ve Kredi Bankası ile ikramiyeye uygulamasının kapsamı ve içeriği genişlemeye başlamış, İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan yeni bankalarla birlikte rekabet artmış, ikramiyeler tasarruf mevduatı toplamada önemli bir yere sahip olmuştu.

Gayrimenkul İkramiyeleri

Tasarrufu teşvik ikramiyesi olarak konut verilmesine, 1945 yılında Yapı ve Kredi Bankası ile başlamıştı. Yapı ve Kredi Bankası İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda (9 Eylül 1944) kurulmuş, kamu bankalarının egemen olduğu bankacılık piyasasında başarılı olabilmek için, o güne kadar bankaya para yatırmış olanların dışında kalan bir grubun parasını bankaya çekmeye çalışmıştı. Banka, cüzdanda taşınan ve çekmecede saklanan paranın bir bölümünü çekebilmenin yanında, İş Bankası ile Ziraat Bankası'ndaki hesapların da bir kısmını çekebilecek bir cazibe noktası olarak, konut ikramiyelerini gündeme getirmişti. İkinci Dünya Savaşı yıllarında büyük sıkıntılar içinde yaşamış olan halk konut sıkıntısı çekiyordu, memurların ve işçilerin ücretleri tasarruflarıyla bir ev edinmeleri için yeterli değildi. Orta hallilerin bir ev sahibi olmasını sağlayacak bir olanak da bulunmuyordu. Hükümet, mevduat faiz oranını devlet tahvillerinin faiz oranından düşük belirlediğinden ve mevduat faiz oranı enflasyonun altında bulunduğundan, faiz oranının tasarruflar üzerinde kıcı bir etkisi yoktu. Yapı ve Kredi Bankası kurulduktan sonra, propagandasını halkın duyarlı olduğu bu konuya yöneltti. Mevduata yatırılacak her 100 liraya bir kura numarası vereceğini ve her yıl Eylül ayında yapılacak bir çekilişle mevduat sahipleri arasında, bir kişiye ev vereceğini açıkladı. Ban kaya para yatıranlara "İkramiyeli Aile Cüzdanı" adı ile hesap açılarak, bu hesap ile ev çekilişine katılma olanağı verildi. Ücretlilere hayallerinde yaşadıkları bir konuta para kaybına uğramadan kavuşmayı vaat eden Yapı ve Kredi'nin reklamları, kamuoyunun alışkın olmadığı bir yenilik getirdi ve bankacılık sektöründe yeni ve canlı bir dönemin kapılarını açtı. Bu yenilik sayesinde, Türkiye'de mevduat bankalara çekilmeye başladı. Yapı ve Kredi Bankası'nın ardından, tüm bankalar ikramiyecilik yarışına katıldı.

Bankacılık sektöründe, 1938 yılında 297 bin 559 olan mudi sayısı, ikramiyeye uygulamasından sonra hızla yükselmiş, 1948 yılında 670 bin 504'e ulaşmıştı. Tasarruf mevduatı İkinci Dünya Savaşı yıllarında yavaş bir artış göstermiş, 1938-44 döneminde para arzı indeksi 572'ye yükselirken, tasarruf mevduatı indeksi 166'ya çıkmış, mevduattaki artış emisyonun çok altında kalmıştı. 1944-50 yılları arasında ise emisyon artışında duraklama görülürken, tasarruf mevduatı indeksi 166'dan 489'a yükselerek yüzde 194 artmıştı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında savaş tehlikesi dolayısıyla bankalardan çekilmiş olan paraların mevduat hesaplarına geri dönmesi, halkın eskisine kıyasla daha fazla parayı mevduat hesaplarında tutmaya başlaması, para basımının durması nedeniyle kaydı para ile yapılan ödemelerin artması, banka mevduatlarının hızla artmasında etkili olmuştu.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında yeni bankalar kurulmuş, özellikle ulusal düzeyde kurulan özel bankalar ikramiyeye çekilişleriyle mevduat toplama yarışı içine girmişler, bir yanda şube sayısını artırırken, öte yanda ikramiyeye miktarını yükseltmişler, ikramiyelerin içeriğini zenginleştirmişlerdi. Bu yıllarda, ev, apartman daireleri, köşk, arsa, yazlık, tekne, otomobil, altın, burma bilezik, kolye vb. gibi zeynet eşyaları, ev eşyaları, dekoratif eşyalar, giyecekler, hayat sigortaları, öğrenim kredisi, para ikramiyeleri gibi çok çeşitli ikramiyeler dağıtılıyor, piyango olarak da adlandırılan ikramiyeye çekilişleri halk arasında büyük ilgi görüyordu. Bu eğilimin, tasarruf terbiyesi yerine mevduatın getireceği nema, geleceğe karşı güvenince sağlamak yerine bir an önce piyangodan faydalanmak gibi amaçları ön plana çıkarttığı vurgulanıyordu. 1949 yılında Maliye Bakanı'na aşırı ikramiyeye uygulamaları konusunda hükümetin bir önlem alıp almayacağı sorulmuş, Bakan konunun bankalar arasında görüşülerek makul sınırlar içine çekileceğini, bankaların da bu uygulamadan rahatsız olduğunu söylemişti. İkramiye çekilişleri sosyal ahlak ve ekonomik açıdan bir dizi sorun yaratsa da dönemin tüm bankacıları ve akademisyenleri ikramiyeye çekilişlerini tasarruf mevduatının artmasında bir numaralı etmen olarak kabul ediyordu.

İkramiyecilik Yarışı ve Bankalar

1950'li yıllarda, piyasaya giren banka sayısındaki artış, giderek rekabeti şiddetlendirmiş, bankalar, her fırsatta ikramiye çekilişleri düzenlemeye başlamışlardı. Yoğun rekabet ortamında ikramiye çekilişleri akla hayale gelmeyecek hediyeler ve düzenlemelerle cazip kılınmaya çalışılıyordu. Ancak, bir noktadan sonra cüzdanda veya yastık altında banka kasalarına çekilecek mevduat kalmayınca, bu kez bankalar mudilerini birbirlerinin elinden almak için kıyasıya bir yarış içine girmişlerdi. Bankacılık sektörüne yeni giren bankalar ise bu yarış daha da hızlandırmıştı. Tasarruf sahipleri, bu ortamda paralarını bir açılıştan diğerine, bir bankadan ötekine taşıyordu. Birçok tasarruf sahibi "ikramiye avcılığı" yapıyor, ikramiye çekilişinin yapılacağı tarihe yakın günlerde parasını o bankaya yatırıyor, çekiliş sonrasında parasını çekerek diğer bankalara götürüyordu.

Banka İkramiyelerinin Sınırlanması

1936 yılında yürürlüğe giren 2999 sayılı Bankalar Kanunu'nda tasarrufu teşvik ikramiyelerini düzenleyen veya sınırlayan herhangi bir hüküm yoktu. 1950 yılı ve sonrasında ikramiye dağıtımı konusunda ortak esaslar ve ölçüler belirlenerek bankalar arasında ortak bir ihtiyari protokol düzenlenmiş olsa da bu esaslara pek uyulmamıştı. Özellikle, halkın "altın me rakı" büyük ölçüde kötüye kullanılmış, belirli bir miktarda mevduat yatırılması karşılığında kalınca altın pullar dağıtacağını söyleyen bir banka oldukça yüksek miktarda mevduat toplamıştı. Bankaya yüksek miktarda para yatıranlar çeşitli şekillerde tatmin edilmeye çalışılmış, hatta müşteriler bu konuda bankalarla pazarlığa girişmeye başlamışlardı. Örneğin, bir banka bazı hatırlı müşterilerine, belirli bir terzide istediği İngiliz kumaşından bir elbise dikirme hakkı tanımıştı.

Bankalar arasındaki rekabetin had safhaya varması ve bankacılık itibarı ile ciddiyetini zedeleyecek bu gibi durumların önüne geçmek üzere, bankalar kendi aralarında toplanarak bir protokol imzalamışlar ve 1955 yılından itibaren altını ikramiye çekilişlerinden çıkartmışlardı. Aynı konu, hükümet tarafından Türk Parası'nın değeri ile ilgili bir konu olarak ele alınmış, 1 Ekim 1954 tarihinde altın ve altından yapılan her türlü ürün ikramiye çekilişlerinin dışında tutulmuştu. 1954 yılında kurulmuş olan Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, 1 Ocak 1955 tarihinde bankaların düzenleyecekleri ikramiye çekilişlerine ilişkin sınırları ve ilkeleri belirlemiş, her bankanın ancak 250 bin lira tutarında ikramiye verebileceğini ve yılda 6 çekiliş yapabileceğini öngörmüştü. 1950'li yıllarda, enflasyonist iktisat politikasına, 2999 sayılı Bankacılık Kanunu'ndaki boşluklara ve kontrol eksikliğine, ikramiye çekilişleri ile tasarruf mevduatı toplamının kolaylığı da eklenince, az sermayeli ve zayıf bünyeli birçok küçük banka türemişti. Bankacılık sektörüne giren bankaların sayısındaki artışla, ikramiye yarışı ve bankalar arasındaki rekabet tehlikeli boyutlara ulaşmıştı. Yeni Bankalar Kanunu yürürlüğe girmeden önce bankaların genel müdürleri toplanmış (27 banka katılmıştı), ancak ikramiye uygulamasını makul sınırlar içine çekmeleri ve bütün bankaların uyabilecekleri bazı esasları oluşturmaları mümkün olmamıştı. Bankacılık sektörünü disipline etmek üzere hazırlanan ve 1958 yılında yürürlüğe giren, 7129 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 32'inci maddesinde tasarrufu teşvik ikramiyeleri konusu düzenlenmişti. Kanuna göre, bankalar sadece tasarruf mevduatı sahiplerine kur'a ile ikramiye dağıtabilecekler; Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, her yıl olarak belirleyecekti. Kanun, bu kararlara uymayan bankalara para cezası, geçici ve sürekli kapatma gibi sert yaptırımlar getirmişti. Bu tarihten 1971 yılına kadar, Banka Kredilerini Tanzim Komitesi ikramiye çekilişlerinin sınırlarını belirledi.

1958 yılında alınan istikrar önlemleri ile son bulan genişlemeci para politikasının bankalar üzerindeki etkileri, 1960 yılında belirgin bir biçimde görülmüştü. Bankacılık sektöründe durgunluk ve bunalım, 28 Nisan olayları ve 27 Mayıs 1960 İhtilali gibi siyasi olaylarla birleşince, kriz etkisini ağırlaştırmıştı.

27 Mayıs İhtilalinin ilk günlerinde bankalardaki hesapların dondurulması bankalara olan güveni zedelemiş, mevduat çekilişlerini hızlandırmıştı. Bu olayın ardından, bir kısım tasarruf sahiplerinin bankalardaki mevduat hesaplarını çekmeleri, zayıf bünyeli bankaları sarsmıştı. Özellikle, kredi enflasyonu yaratan, kötü idare edilen ve spekülatif faaliyetleri finanse eden bazı bankalar çok zor duruma düşmüş, bu bankalara para yatıran tasarruf sahipleri zarar görmüştü.

Bu bankalar 1960-64 yılları arasında tedrici tasfiyeye sokulmuş, bu durum bunalımı ve durgunluğu daha da artırmıştı. 1950-1960 arasında 24 yeni banka kurulmuş, 1960-64 yılları arasında 15 banka tasfiye edilmişti. Bu gelişmelerle birlikte, 1980 yılına kadar bankacılık sektörüne girişler sıkı bir biçimde denetlendi ve "Planlı Kalkınma Politikası" doğrultusunda bir dizi hedefler ve politikalar getirildi.

İkramiye Apartmanları ve Şube Ağı

1960'lı yıllarda, faiz oranları enflasyonun altında belirlendiğinden, ikramiye çekilişleri tasarrufların bankalara yönelmesinde özendirici faktör olmaya devam etmişti. İkramiye uygulamasında vadeli tasarruf mevduatı vadeliye göre daha çok teşvik edilmiş, vadeli her 50, vadesiz her 100 liraya bir kur'a numarası verilmişti.

Öte yandan, ikramiye veren bazı bankalar mevduat faiz oranlarını, vermeyen bankalara göre daha düşük tutarak maliyeti düşürmeye çalışıyorlardı. 1960 yılında, Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, bankalarda bulunan tasarruf mevduatının binde 7.5'ini ikramiye olarak dağıtılacağını kabul etmiş, bu oran 1963 yılında binde 6'ya inmişti.

Ayrıca, her banka için sabit tavan 750 bin lira olarak belirlenmiş, bu tavan 1971 yılına dek değişmemişti. 1960 yılında, bu miktarın içine para, döşenmemiş ev, apartman daresi, apartman, arsa, tahsil bursu, hayat sigortası ve irat ikramiyeleri dahildi. Açılış hediyesi ve hatırası adı altında şube açılışlarında hediye verilmesi yasaklanmıştı. Tasarruf sahiplerine, ikramiyeye hak kazanabilmek için son para yatırma gü nünden çekiliş tarihine kadar paralarını devamlı bankada tutma zorunluluğu getirilmiş, bu süre en az 60 gün olarak belirlenmişti. İkramiye adedi altı olarak sınırlanmış, ancak, yeni şube açıldığında düzenlenecek yerel çekilişler 750 bin liralık sabit miktar içinde kalmak şartıyla altı çekilişin dışında tutulmuştu. 1961 yılında ise bir önceki yıldan farklı olarak kullanılmayan ikramiyelerin bir sonraki yıla devredilme-mesi öngörülmüş, devlet ve amortisman sandığı tahvilleri ikramiye planına alınmıştı. Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, 1966 yılından itibaren yukarıda sayılan ikramiyeler dışında, bankacılığın vasıf ve vakarını zedelemeyecek özellikle ve mahiyette faydalı kıymetler, hediyeler dağıtılmasına tekrar izin vermişti.

1960'lı yıllarda, tasarrufu teşvik ikramiyeleri içinde gayri menkul çekilişleri önemli bir yer tutmaya devam ediyordu. Bankalar, 1964 yılına dek genel ikramiye toplamının yüzde 50'sini gayrimenkul olarak dağıtıyorlardı. Bu oran, 1964 yılından 1971 yılına kadar yüzde 45 olarak belirlenmiş, 1971 yılında yüzde 25'e, 1972 yılında yüzde 20'ye indirilmiş, 1973 yılında gayrimenkul ikramiyeleri kaldırılmıştı.

Bankacılık sektöründe özellikle büyük bankalar ikramiye uygulamasını tasarruf mevduatlarını artırmak için geniş bir biçimde kullandıkları gibi, geniş şube ağı sayesinde önemli avantajlar elde ediyorlardı. Büyük bankalar yüksek miktarlarda ve çok sayıda kişiye ikramiye vererek, tasarruf mevduatlarını artırıyorlardı. Örneğin İş Bankası, 1963 yılında 1000 apartman daresi dağıtıyordu. Öyle ki, büyük şehirlerde bankaların dağıttığı konutlardan oluşan "İkramiye Apartmanları" ve ikramiye mahalleleri meydana geliyordu. 1960'lı yıllarda, bankalar ikramiye çekilişlerinin yanı sıra şube sayılarını artırarak mevduat toplamaya başlamışlardı.

1960 yılında toplam şube sayısı 1716 iken, 1980 yılına gelindiğinde 6 bine ulaşmıştı. Şube sayısını artırarak mevduat toplamak, 1970'li yıllarda ikramiye çekilişlerinin önüne geçmiş, ikramiye çekilişleri yan bir araç haline gelmişti. Şube sayısının artması personel sayısının 32 binden, 125 bine çıkmasına yol açmış, bankacılık maliyetlerini yükseltmişti. 1965 yılından 1972 yılına dek her banka toplam tasarrufun binde 5.75'ini ikramiye olarak dağıtılabirkin, bu oran 1973 yılında banka maliyetlerim düşürmek üzere binde 4.5'e indirildi ve bankacılık sektöründeki yüksek maliyetler gerekçe gösterilerek, gayri menkuller ikramiye çekilişlerinden çıkarıldı. İkramiyelerin küçültülmesine devam edildi ve bankaların dağıtabilecekleri ikramiyeler, toplam tasarrufun 1974 yılında binde 3.5'ine, 1975 yılında ise binde 2.5'ine indirildi.

26 Ocak 1970 tarihinde yürürlüğe giren 1211 sayılı Kanunla, Banka Kredilerini Tanzim Komitesi kaldırılarak görevleri Merkez Bankası'na devredildi. 1971 yılından itibaren ikramiyelere ilişkin düzenlemeler, Bankalar Birliğinin de görüşü alınarak Merkez Bankası Meclisi'nce yapıldı. Banka Meclisi'nin bu konudaki kararları Yüksek Planlama Kurulu'nun uygun görüşü ile Bakanlar Kurulu'na onanarak yürürlüğe giriyordu. 1970'li yıllarda, bankaların ikramiye çekilişleri bir yanda küçülürken, diğer yanda içeriği önemli ölçüde değişmişti. Gayri menkul ikramiyeleri kalkmış, iktisadi planlama ile uyumlu bir dizi düzenlemeler getirilmişti. 1972 yılında, bankaların toplam ikramiyenin en az yüzde 10'unu Devlet Tahvili, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve özel sektörün borsada kote edilmiş her türlü tahvil ve hisse senedi olarak dağıtması öngörülmüştü.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda tasarrufların artırılmasına önem verilmiş, tasarrufu teşvik politikasının amacı gönüllü tasarrufları ve mali tasarrufları artırmak, ayrıca mali tasarrufların daha az likit aktiflere yönelmesini sağlamak olarak belirlenmişti. 1974 yılında ise Devlet Planlama Teşkilatı'nın önerisiyle ikramiyelerin en az yüzde 10'unun yalnız Devlet Tahvili olarak dağıtılması şartı getirildi.

Banka Meclisi, bankacılık maliyetlerini azaltmak üzere, 1975 yılında yılbaşı hediyelerini beş çeşitle sınırlandırmıştı. 1975 yılının sonbaharında ise 1976 yılından itibaren tüm ikramiyeler ve yılbaşı hediyelerinin kaldırıldığı açıklandı.

1976 ve 1977 yılları için Banka Meclisi ikramiye dağıtım planını yeniden hazırlasa da Bakanlar Kurulu'ndan ikramiyeler konusunda bir daha karar çıkmadı, böylece olumlu ve olumsuz yönleriyle tartışılan 45 yıllık bir bankacılık serüveni sona erdi.